

Особливості оподаткування корпоративних прав

Шепелюк В.А.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри обліку і аудиту
Донецького національного університету економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

У статті розглянуто особливості сучасного стану оподаткування корпоративних прав в Україні. Визначено поняття корпоративного права в законодавстві України та трактування в економічній літературі. Розглянуто господарські операції з оподаткування корпоративних прав та їх наслідки.

Ключові слова: відчуження корпоративних прав, інвестиційний актив, інвестиційний прибуток, корпоративне право, оподаткування, податок на прибуток, податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб.

Шепелюк В.А. ОСОБЕННОСТИ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ КОРПОРАТИВНЫХ ПРАВ

В статье рассмотрены особенности современного состояния налогообложения корпоративных прав в Украине. Определены понятие корпоративного права в законодательстве Украины и трактовки в экономической литературе. Рассмотрены хозяйственные операции по налогообложению корпоративных прав и их последствия.

Ключевые слова: отчуждение корпоративных прав, инвестиционный актив, инвестиционный доход, корпоративное право, налогообложение, налог на прибыль, налог на добавленную стоимость, налог на доходы физических лиц.

Shepelyuk V.A. PECULIARITIES OF TAXATION OF CORPORATE RIGHTS

In the article the peculiarities of modern state taxation of corporate rights in Ukraine. Define the concept of corporate rights in Ukrainian legislation and interpretations in the economic literature. To consider the economic operation of the taxation of corporate rights and their consequences

Keywords: alienation of corporate rights, investment asset, investment income, corporate law, taxation, income tax, value added tax, tax to incomes of physical persons.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні завдяки розвитку корпоративного сектору в Україні зростає роль основних інвесторів. У повідомленні УНІАН говориться про те, що «стабілізація українського ринку можлива лише у разі відновлення припливу зовнішніх позик і інвестицій в Україну, що маловірогідне за нинішніх політичних умов» [1].

В сучасних умовах розвитку економіки зростає інтерес до корпоративного сектору в Україні з боку науковців і законодавців, оскільки українське суспільство не має повного розуміння понять корпоративних прав та господарських операцій з їх оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням правового регулювання корпоративних прав займалися такі вчені, як О. Вінник, К. Денисенко, Т. Кашаніна, О. Кібенко, В. Кравчук, О. Мельник, Н. Пахомова, О. Пилипенко, І. Погрібний, І. Саракун, І. Спасибо-Фатєєва та І. Степанов.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні є досить значна кількість публікацій стосовно сутності

корпоративних прав з юридичної та економічної точок зору, проте немає єдиного науково обґрунтованого підходу до трактування поняття корпоративних прав, що впливає на вибір методики їх облікового відображення та на оподаткування господарських операцій з корпоративними правами, а також актуалізує подальші дослідження цього питання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення поняття корпоративних прав а також окреслення сутності та змісту господарських операцій з ними як з об'єктами в системі оподаткування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне корпоративне управління є необхідною складовою підприємницької діяльності. Адже воно спрямоване на захист корпоративних прав учасників товариства, які забезпечують його фінансовими ресурсами. Чинна нормативно-правова база щодо корпоративних прав є досить важливим елементом функціонування суб'єкта господарювання, оскільки саме вона регламентує правові відносини, які виникають під час створення та

функціонування корпоративного утворення, права і обов'язки акціонерів, відповідальність осіб та законне відображення операцій в податковому обліку.

Розглянемо визначення поняття «корпоративні права» в нормативно-правових документах. Поняття корпоративного права визначає частина перша статті 167 Господарського кодексу України [2] так: «Корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами».

Трактування поняття корпоративних прав знайшло своє відображення у Податковому кодексі України [3], де передбачається, що корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

Відповідно до статті 2 пункту 8 Закону України «Про акціонерні товариства» корпоративні права розглядаються як сукупність майнових і немайнових прав акціонера (власника акцій товариства), які випливають із права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів і активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права й повноваження, передбачені законом чи статутними документами [4].

Цивільний кодекс України застосовує не поняття «корпоративне право», а такі поняття, як «право участі у Товаристві», «частка в статутному капіталі». Окрім цього, в ньому не існує єдиної статті, яка розкривала б зміст корпоративного права, як це передбачено у Господарському кодексі України.

Водночас по-різному права власників корпоративних прав господарських товариств і корпоративні права врегульовані в двох кодексах – Цивільному та Господарському. У ЦКУ право участі та права власників корпоративних прав господарських товариств не

тільки роз'єднані, але й визначені як такі, що мають протилежну правову природу: перше визнається особистим немайновим правом, а другі – і майновими, і немайновими.

Отже, слід зазначити, що поняття корпоративного права в законодавстві України було відсутнє і зустрічалося лише в юридичній літературі. Нормативні визначення корпоративних прав містяться у Законі «Про акціонерні товариства», Господарському кодексі України і Податковому кодексі України.

В законодавстві поняття «корпоративні права» на перший погляд здається досить зрозумілим для всіх учасників товариства, проте варто звернутися до економічних словників та енциклопедій для того, щоб зрозуміти складність і неоднозначність трактування поняття «корпоративні права».

Розглянемо трактування поняття «корпоративні права», які наведено в економічній літературі (табл. 1).

Проаналізувавши дані табл. 1, ми встановили, що в більшості економічних словників і енциклопедій корпоративні права трактують як право власності на частину майна у господарському товаристві. Так, основною метою корпоративних прав є контроль відносин усередині самого підприємства і безпосередньо отримання прибутку. Проте варто відзначити, що сьогодні немає єдиного визначення корпоративного права, тому існують різноманітні думки з цього питання, зокрема ототожнення корпоративного права з акціонерним правом, віднесення до корпоративних відносин питання регулювання внутрішніх організаційних правил певної організації, що засновано на членстві та об'єднанні капіталів.

І. Спасиво-Фатєєва визначає корпоративне право як сукупність норм права, які регулюють певну групу взаємопов'язаних відносин в межах галузі цивільного права, які складаються між власниками корпоративних прав, між власниками корпоративних прав й особами, які формуються на акції під час створення акціонерного товариства, між акціонерами і акціонерним товариством. Зазначимо, що це визначення стосується корпоративного права в акціонерних товариствах [9, с. 26].

Але О. Долинська під корпоративними правами розуміє «сукупність майнових та немайнових правомочностей учасника господарського товариства, які визначені законом та установчими документами» [10, с. 194]. Крім того, О. Долинська визначає ознаки корпоративних прав, такі як: 1) виникають внаслідок внесення учасниками вкладів до ста-

тутного капіталу господарського товариства; 2) є складними та вміщують як майнові, так і немайнові права; 3) за відчуження майнових корпоративних прав немайнові також відчужуються [10, с. 194].

У своїх дослідженнях Б. Шуба зауважує, що термін «корпоративні права» «у рамках вітчизняної законодавчої доктрини використовується як право особи, що виникає із її членства (участі) у будь-якій корпорації» [11, с. 138].

С. Кравченко розглядає правову природу корпоративних прав, а також висвітлює основні проблеми, які виникають під час регулювання корпоративних відносин. Автор пропонує дати чітке визначення поняття «суб'єктивне корпоративне право», закріпити за учасниками будь-яких товариств два права: на дивіденди та отримання коштів [12].

В. Луць, а також Т. Корягіна зазначають, що для корпоративних прав характерним є те, що: 1) вони виникають в результаті створення господарського товариства як юридичної особи; 2) вони виражають відносини між засновником і юридичною особою та її учасниками; 3) вони мають організаційно-майновий характер, тобто передбачають право на управління, право на доходи тощо; 4) вони пов'язані зі впливом учасників на формування волі юридичної особи; 5) вони пов'язані з опосередкованим правом на майно юридичної особи під час її ліквідації [13, с. 33–34].

Ю. Жорнокуй не погоджується із С. Кравченком, тому що секундарне право є вторинним правом відносно суб'єктивного права, оскільки визначається юридично захищеною можливістю особи набути, мати і здійснювати

Таблиця 1

Визначення поняття «корпоративні права» в економічних словниках

№ з/п	Джерело	Визначення
1.	Роз'яснення Декларування доходів державних службовців [5]	Корпоративне право – право власності на частку (пай) у статутному капіталі юридичної особи, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи.
2.	Юридична енциклопедія [6]	Корпоративне право – 1) складова частини цивільного права, якою регулюються правовий статус, порядок утворення і діяльності акціонерних та інших господарських товариств і організацій (корпорацій); 2) система внутрішніх організаційних правил акціонерних та інших господарських товариств і організацій (корпорацій), обов'язкових тільки для членів корпорацій. Ці правила визначають організаційну структуру корпорацій, її трудовий розпорядок, преміювання тощо. Акти корпоративних прав приймаються органами управління корпорації: загальними зборами, радою директорів, правлінням, керівником акціонерного (господарського) товариства чи організації. Акти не повинні суперечити конституції і законам директиви.
3.	Энциклопедический словарь экономики и права [7]	Корпоративное право – 1) элемент гражданского права, совокупность юридических норм, регулирующих правовой статус, порядок создания и деятельности хозяйственных обществ и товариществ. В этом смысле понятие К.п. шире, чем «акционерное право», поскольку его нормы относятся, помимо акционерных обществ, к иным видам коммерческих организаций; 2) система правил, установленных собственником или администрацией предприятия (коммерческой организации) и регулирующих различные внутрифирменные отношения.
4.	Краткий толковый словарь юридических и финансово-экономических терминов для предпринимателей	Корпоративное право – право собственности на долю (пай) в уставном фонде (капитале) юридического лица, включая права на управление, получение соответствующей доли прибыли этого юридического лица, а также доли активов в случае его ликвидации в соответствии с действующим законодательством.
5.	Популярна юридична енциклопедія [8]	Корпоративне право [корпоративне – від лат. “corporatio” – «спілка»] – право власності на частку (пай) у статутному капіталі юридичної особи, створеної згідно із законодавством про господарські товариства, включаючи право на управління і отримання відповідної частки прибутку даної юридичної особи.

те чи інше суб'єктивне право, а також розпоряджатися ним (вчиняти юридичні дії). Також автор критикує В. Луця щодо думки про те, що деякі корпоративні права виникають у акціонерів і до моменту придбання ними акцій. Автор зазначає, що неможливо говорити про існування права в особи, яка ще не є суб'єктом корпоративних правовідносин [14]. Натомість у своїй праці Ю. Жорнокуй розглядає сутність корпоративного права в різних нормативно-правових актах з метою визначення сутності суб'єктивного корпоративного права як простої або складної правової категорії [15].

Фактично поняття «корпоративні права» має подвійну правову природу: цим терміном охоплюються, з одного боку, права особи, що впливають із участі у статутному капіталі (майні) господарської організації корпоративного типу, а з другого – безпосередньо такі об'єкти прав власності, як акції, частки у статутному капіталі (майні), паї. Ці об'єкти (акції, частки, паї) перебувають у цивільному обігу з обмеженнями, встановленими чинним законодавством та установчими документами, і можуть розглядатись як особливі види майна.

Специфіка корпоративного права виявляється в тому, що воно складається з низки прав, кожне окремо можна назвати «корпоративне право»: це права власності на акцію акціонерного товариства; це право на отримання частини прибутку; це право на одержання дивідендів.

За змістом корпоративні права підрозділяються на майнові та немайнові.

До майнових корпоративних прав можуть бути віднесені такі.

1) Право на отримання певної частки прибутку (дивідендів) господарської організації. Реалізувати його власник корпоративних прав може лише за виконання двох умов: а) наявності в господарської організації прибутку за результатами фінансового року; б) прийняття органом управління або учасниками господарської організації рішення про розподіл між ними частини отриманого прибутку.

Таким чином, майнове зобов'язання з виплати дивідендів у господарської організації виникає тільки з моменту прийняття рішення про нарахування та виплату дивідендів (розподіл прибутку) уповноваженим органом або учасниками господарської організації. З цього ж моменту і власники корпоративних прав набувають право вимагати виплати їм дивідендів.

2) Право на отримання активів у разі ліквідації господарської організації.

Для його реалізації необхідне виконання цілої низки умов: а) ухвалення рішення про ліквідацію товариства; б) дотримання встановленої законом процедури ліквідації; в) погашення господарською організацією заборгованості перед усіма кредиторами; г) наявність після розрахунків із кредиторами коштів або майна, які підлягатимуть розподілу між власниками корпоративних прав. Порядок розподілу між учасниками майна визначається законодавством і установчими документами господарської організації. Власники привілейованих акцій в акціонерне товариство і вкладники в командитне товариство під час розподілу майна товариства між учасниками мають право на першочергове одержання належної їм частки (частина 3 статті 83 Закону «Про господарські товариства»).

Отже, об'єктом оподаткування корпоративних прав є сукупність господарських операцій, пов'язаних з володінням корпоративними правами, які охоплюють операції з реалізації майнових прав сторін та виконання взаємних зобов'язань, що виникають у зв'язку з корпоративними правами.

Операції з оподаткування корпоративних прав виникають внаслідок: 1) заснування (участі в заснуванні) господарської організації (первинний спосіб набуття корпоративних прав); 2) набуття особою вже наявних корпоративних прав на підставі вчинення правочинів, спадкування (правонаступництва), рішення суду тощо (похідний спосіб набуття корпоративних прав).

У випадках припинення корпоративних прав оподатковуються такі господарські операції: 1) відчуження корпоративних прав (продаж, міна, дарування, внесення до статутного фонду тощо); 2) вихід власника корпоративних прав із господарської організації (господарського товариства); 3) виключення власника корпоративних прав з господарської організації; 4) визнання власника корпоративних прав таким, що вибув зі складу господарської організації; 5) припинення господарської організації, відносно якої особа мала корпоративні права.

З купівлею або продажем корпоративних прав доводиться зустрічатися практично всім суб'єктам господарської діяльності, адже цим фактично є продаж/купівля бізнесу, в деяких випадках так здійснюється ліквідація підприємства, так звана альтернативна ліквідація.

Щодо податкового аспекту операцій з корпоративними правами учасників акціонерного товариства, то в ПКУ, наприклад, відчуження

та обмін корпоративних прав не відносилися до об'єктів оподаткування ПДВ (пункт 196.1 статті 196 ПКУ) [3]. Щодо податку на прибуток підприємств, то оподаткування операцій з відчуження корпоративних прав регулюються розділом 3 ПК України.

Об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень цього розділу (підпункт 134.1.1 ПКУ) [3].

Відповідно до П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» [16] сума зменшення балансової вартості фінансових інвестицій на дату балансу відображається у складі інших витрат.

Таким чином, продаж корпоративних прав за ціною, меншою їх балансової вартості (номіналу), приводить до виникнення витрат в бухгалтерському обліку, які зменшують фінансовий результат підприємства і, відповідно, об'єкт оподаткування податком на прибуток.

При цьому коригувати (збільшувати) фінансовий результат (і, відповідно, об'єкт оподаткування податком на прибуток) під час продажу корпоративних прав ПКУ не вимагає. Така позиція підтверджується листом ДФС від 10 листопада 2015 р. № 23923/6/99-99-19-02-02-15, відповідно до якого фінансовий результат до оподаткування не коригується на різниці по операціях з продажу та іншого відчуження корпоративних прав, виражених в іншій, ніж цінні папери, формі.

Згідно з П(С)БО 12 фінансові інвестиції на дату балансу відображаються за справедливою вартістю.

Згідно з МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» справедлива вартість – це ринкова оцінка, а не оцінка з урахуванням специфіки суб'єкта господарювання. Для деяких активів та зобов'язань може бути ринкова інформація або ринкові операції, інформація про які є відкритою. Для інших активів та зобов'язань може не бути ринкової інформації або ринкових операцій, інформація про які є відкритою. Проте мета оцінки справедливої вартості в обох випадках однакова – визначити ціну, за якою відбувалася б звичайна операція продажу активу чи передачі зобов'язання між учасниками ринку на дату оцінки за нинішніх ринкових умов (тобто вихідну ціну на дату

оцінки з точки зору учасника ринку, який утримує актив або має зобов'язання).

Таким чином, корпоративні права (фінансові інвестиції) мають обліковуватись на балансі підприємства не за номіналом, а за справедливою (ринковою) вартістю.

Через це в будь-якому випадку під час продажу корпоративних прав за їх ринковою ціною (нижче номіналу або за уціненою балансовою вартістю) у підприємства в бухгалтерському обліку виникатимуть витрати (під час уцінки корпоративних прав до їх ринкової вартості або під час продажу), які зменшуватимуть об'єкт оподаткування податком на прибуток. При цьому жодних коригувань в бік збільшення об'єкта оподаткування ПКУ не передбачає.

Оподаткування операції з продажу корпоративних прав фізичною особою регулюється пунктом 170.2 ПКУ «Оподаткування інвестиційного прибутку» [3]. Оскільки пакет цінних паперів або корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах в розумінні Кодексу є інвестиційним активом.

До продажу інвестиційного активу прирівнюються також операції з:

- обміну інвестиційного активу на інший інвестиційний актив;
- зворотного викупу інвестиційного активу його емітентом, який належав платнику податку;
- повернення платнику податку коштів або майна (майнових прав), попередньо внесених ним до статутного капіталу емітента корпоративних прав, у разі виходу такого платника податку з числа засновників (учасників) такого емітента чи ліквідації такого емітента.

Придбанням інвестиційного активу вважаються також операції з внесення платником податку коштів або майна до статутного капіталу юридичної особи-резидента в обмін на емітовані ним корпоративні права.

Інвестиційний актив, подарований платнику податку чи успадкований платником податку, вважається придбаним за вартістю, що дорівнює сумі державного мита та податку з доходів фізичних осіб, сплачених у зв'язку з таким даруванням чи успадкуванням.

Облік загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами ведеться платником податку самостійно та окремо від інших доходів і витрат. Звітним періодом вважається календарний рік.

Інвестиційний прибуток розраховується як позитивна різниця між доходом від продажу

корпоративних прав та їх вартістю і підлягає оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18 відсотків (підпункт 167.5.1 пункту 167.5 статті 167 ПКУ).

Якщо в результаті розрахунку інвестиційного прибутку за правилами, встановленими цією статтею, виникає від'ємне значення, воно вважається інвестиційним збитком.

У разі, якщо протягом 30 календарних днів до дня продажу пакета цінних паперів (корпоративних прав) чи деривативів, а також протягом наступних 30 календарних днів з дня такого продажу платник податку придбаває пакет ідентичних цінних паперів (корпоративних прав) чи деривативів, то:

– інвестиційний збиток, що виник внаслідок такого продажу, не враховується під час визначення загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами;

– вартість придбаного пакета для цілей оподаткування визначається за ціною його придбання, але вона не може бути нижче, ніж ціна проданого пакета.

Якщо платник податку протягом звітного (податкового) року продає інвестиційний актив за договором, який обумовлює право на його зворотний викуп у наступному році, чи придбаває опціон на такий викуп, інвестиційний збиток, який виникає внаслідок такого продажу, не враховується під час визначення загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами. Якщо платник податку дарує інвестиційний актив або передає його у спадщину, інвестиційний збиток, що виникає внаслідок такого дарування або передачі у спадщину, не враховується під час визначення загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами.

Загальний фінансовий результат операцій з інвестиційними активами визначається як сума інвестиційних прибутків, отриманих платником податку протягом звітного (податкового) року, зменшена на суму інвестиційних збитків, понесених платником податку протягом такого року.

Не підлягає оподаткуванню та не включається до загального річного оподаткованого доходу:

– дохід, отриманий платником податку протягом звітного податкового року від продажу інвестиційних активів, якщо сума такого доходу не перевищує суму, визначену в абзаці першому підпункту 169.4.1 пункту 169.4 статті 169 ПКУ [3];

– дохід, отриманий платником податку від продажу інвестиційних активів у випадку,

визначеному підпунктом 165.1.40 пункту 165.1 статті 165 Кодексу.

Якщо під час виходу з числа засновників один із засновників підприємства відмовився від отримання своєї частки корпоративних прав, то вартість частки отриманих корпоративних прав безоплатно включається до складу доходів отримувача.

Вклад (внесок) засновника до статутного фонду підприємства слід розглядати як придбання ним за власні кошти або за рахунок майна права власності на частку корпоративних прав у статутному фонді такого підприємства. Якщо засновник під час виходу з числа засновників підприємства відмовляється від належної йому частки корпоративних прав без відповідної компенсації, то з метою оподаткування для підприємства-отримувача така операція розглядається як безоплатне отримання таких прав.

Для цілей податкового обліку матеріальні та нематеріальні активи, зокрема земельні ділянки, земельні частки (паї), а також цінні папери та деривативи, що використовуються у будь-яких операціях, крім операцій з їх випуску (емісії) та погашення, вважаються товарами (підпункт 14.1.244 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу).

Підпунктом 135.5.4 пункту 135.5 статті 135 цього Кодексу встановлено, що вартість товарів, робіт, послуг, безоплатно отриманих платником податку у звітному періоді, визначена на рівні не нижче звичайної ціни, включається до складу доходів.

Отже, під час обчислення об'єкта оподаткування вартість частки корпоративних прав, безоплатно переданих платнику податку одним із засновників під час його виходу з числа засновників підприємства, включається до складу інших доходів отримувача таких прав. Датою визнання таких доходів є звітний період, в якому відбувається перехід права власності (пункт 137.1 статті 137 Податкового кодексу).

Висновки з цього дослідження.

В результаті вивчення економіко-правової сутності корпоративних прав ідентифіковано зміст господарських операцій для оподаткування корпоративних прав. Від правильної організації податкового обліку корпоративних прав акціонерів залежить їх ідентифікація для цілей оподаткування.

Вирішення вказаних проблем дасть змогу уникнути корпоративних конфліктів та судових спорів з органами державної влади і дасть можливість безпосередньо ефективно займа-

тися управлінням та розвитком підприємства. Тому перспективою подальших досліджень є розгляд спірних питань у системи оподаткування стосовно інших операцій з корпоративними правами на підприємствах різних форм власності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чистий приплив прямих іноземних інвестицій в Україну за рік скоротився удвічі / УНІАН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/884302-chistiy-pripliv-pryamih-inozemnih-investitsiy-v-ukrajinu-za-rik-skorotivsya-udvichi.html>
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Податковий кодекс України: за станом на 1 січня 2017 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/podatkovij_kodeks_ukraini/statja.
4. Про акціонерні товариства: Закон України від 18 січня 2013р. № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Головне управління державної служби при Кабінеті Міністрів України: Роз'яснення щодо декларування доходів державними службовцями (Розділ II, Пункт 1.1.) від 1 березня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gudsgov.ua/sub/kiiev/ua/publication/content/1>.
6. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 1998–2004. – Т. 3. – 2001. – 789 с.
7. Энциклопедический словарь экономики и права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_economic_law/6845.
8. Популярна юридична енциклопедія / [кол. авт.: В. Гіжевська, В. Головченко, В. Ковальський та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 528 с.
9. Спасибо-Фатєєва І. Застава та корпоративні права / І. Спасибо-Фатєєва // Корпоративне право. – 2009. – № 4. – С. 26–27.
10. Долинська О. Юридична природа корпоративних прав учасників господарських товариств / О. Долинська // Університетські наукові записки. – 2008. – № 4. – С. 190–194. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2008_4_38.pdf.
11. Шуба Б. Корпоративне право і законодавство: поняття та систематизація / Б. Шуба // Європейські перспективи. – 2013. – № 5. – С. 137–140. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/evpe_2013_5_26.pdf.
12. Кравченко С. Сутність корпоративних прав / С. Кравченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Advokat/2009_9/2009-9-Kravchenko.pdf.
13. Корягіна Т. Деякі аспекти правового регулювання корпоративних відносин в Україні / Т. Корягіна // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 3. – С. 33–36. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ipd_2009_3_10.pdf.
14. Жорнокуй Ю. Правова природа права участі в управлінні господарським товариством / Ю. Жорнокуй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2011_5/PB-5/PB-5_50.pdf.
15. Жорнокуй Ю. Об'єкт корпоративного правовідношення / Ю. Жорнокуй // Юридична наука. – 2011. – № 2. – С. 106–111. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/jnn_2011_2_15.pdf.
16. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» від 26 квітня 2000 р. № 91 (редакція станом на 9 серпня 2013 р.) (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.